

PROFESORUL MEU

Acad. Răzvan Theodorescu
Ministrul Culturii și Cultelor

Dacă ar fi fost să rezum cumva ceea ce aş avea de spus astăzi, la 90 de ani de la naşterea Profesorului, la un deceniu și jumătate de la plecarea sa dintre noi, ar fi trebuit să pun puținele mele cuvinte sub titlul “Nevoia de Pater”.

Suntem câteva zeci, cei care l-au numit astfel, și tandru, și respectuos, cu apelativul acesta folosit în romanitatea cea mult dragă lui Emil Condurachi, spre a desemna și pe părinte, și pe demnitar, și pe zeu.

Pentru generația mea, Pater a fost singurul profesor pe care mi-a fost dat să-l văd aplaudat de un întreg amfiteatru la sfârșitul unei ore obișnuite de curs. Așa cum a fost singurul meu dascăl care a înțeles să-și îndrepte ajutorul spre cei aflați în restriște, singurul nostru maestru pentru care discipolul era un coleg – este drept, mai tânăr -, demn de interes și respect.

Nimeni nu a avut, printre marii noștri profesori, charisma lui Emil Condurachi, savantul care trecea rampa ca nimeni altul din aceeași stirpe – poate numai Grigore Moisil îl egala, ceea ce-mi pare a sugera o anumită virtute de familie! -, savantul care putea dezvolta cordial un subiect politic spinos – cine nu-i cunoaște faimosul cuvânt de închidere a colocviului de la Mamaia, din 1968, închinat genezelor Europei a ratat un text politic de inefabile subtilități -, savantul care știa să comenteze lucid și de toți înțeles cel mai erudit studiu, dar care având știința suspansului, îți putea istorisi chiar și trama unui roman polițist.

A fost, fără doar și poate, un personaj incomparabil și irepetabil, iar golul lăsat de el este la fel de mare, la cincisprezece ani de când ne-a părăsit.

Oricât și oriunde ne-ar fi dus viața în vârtejul evenimentelor, sunt aproape sigur că noi, elevii lui Pater – onorați cândva de

afectuoasa-i prietenie – ne vom fi oprit, în mai multe clipe, cu gândul la o întrebare: “Ce-ar fi făcut Profesorul?, care ar fi fost vorbele sale în cutare sau cutare împrejurare, ce ne-ar fi învățat zâmbetul său complice, umorul său inteligent, privirea sa plină de măriri și iscodiri”?

Am spus-o nu o singură dată și o voi spune mereu: apropierea de Emil Condurachi a fost, pentru mine, șansa biografiei profesionale și nu numai, căci în el am găsit de timpuriu, un model pe care sper a nu-l fi trădat prea tare și prea des.

A avut cultul prieteniei – știu cât i-a ajutat chiar și pe cei care nu o mai meritau – a fost generozitatea întruchipată – fiecare dintre noi poate depune mărturie pentru aceasta – a avut în cel mai înalt grad prețuirea pentru cel ce făptuia cultură, alături sau departe de el.

L-am însoțit ani buni, de la tribuna congreselor internaționale, până pe platourile de televiziune și mi-a fost, a doua oară, profesor. Am învățat din nou de la el – în ciuda specializărilor noastre diferite - iar atunci când, după moartea-i, împreună cu Zoe Petre și cu Alexandru Suceveanu - am purces la editarea operei sale, am realizat cât de multe teritorii al științei istorice traversase Emil Condurachi în tinerețea sa studioasă și îmi pare bine să văd că în sesiunea de astăzi, fațetele diverse ale savantului vor fi evocate.

Sunt conștient că aici, între noi, uniți prin complicitatea esențială a afecțiunii pentru Pater, este inutil a spune mai mult.

A fost, într-un fel, cel mai bun prieten vârstnic al generației noastre. Și, cu siguranță, cel mai iubit profesor al “universității mele”.

Vă mulțumesc, domnilor colegi, că vă adăugați acum numele și știința unui firesc “remember Emil Condurachi”.